

Voorwoord

Veel van de geschiedenis geschreven in de vroege jaren van geschiedschrijving ging over grootse politieke leiders. In 1840 gaf Thomas Carlyle een aantal colleges, later gepubliceerd als *On Heroes, Heroworship, and the Heroic in History*. In deze reeks stelde Carlyle dat de geschiedenis kan worden uitgelegd aan de hand van de impact van 'grote mannen'. Deze mannen waren ontzettend slim, dapper, en waren uitstekende leiders.¹ Carlyle was niet de enige die zich bezig hield met de geschiedenissen van grootse politieke leiders. Denk aan de vele boeken geschreven over Napoleon, Romeinse keizers, en leden van koninklijke families. Een lange tijd was deze manier van geschiedenis schrijven de norm, mede door de gedachte die Carlyle koesterde.

Deze zogenaamde 'grote mannen-geschiedenis' is in de laatste zeven decennia van de geschiedschrijving in verval geraakt. Onder andere door de opkomst van 'history from below' zijn historici meer gaan kijken naar de 'gewone mens', de groepen die ondervertegenwoordigd waren binnen de geschiedschrijving. Bovendien werd er een poging gedaan om die geschiedschrijving meer vanuit het perspectief van die gewone mens te beoefenen, vandaar de benaming 'history from below'. Deze manier van geschiedschrijving kijkt naar het leven van de massa: de armen en de machtelozen.²

Overigens blijft het interessant om te kijken naar de belangrijke en invloedrijke mensen uit de geschiedenis. Vooral omdat zelfs de grote mannen en vrouwen van die geschiedenis ook gewone mensen zijn, die onderhevig zijn aan de geldende historische omstandigheden uit hun tijd. Heersende normen, waarden en idealen hadden ook invloed op de machtige mensen in de geschiedenis. Vandaar dat de redactie van *Groniek* weer eens terug wilde keren naar de 'grote mannen-geschiedenis', maar wel met een andere insteek. In dit nummer kijken we naar 'waaninnige heersers' uit de geschiedenis. 'Waaninnig' wordt hier in alle betekenissen van het woord gebruikt. We kijken naar heersers die legendarisch genoemd kunnen worden, heersers die we als legendarisch zien maar waar het een en ander aan opgemerkt kan worden, of heersers die gek zijn geworden van hun eigen macht. Natuurlijk zijn bronnen bepalend bij de beeldvorming die wij hebben over een bepaald historisch persoon. Zo zijn bronnen ook bepalend voor de afweging of wij nu een heerser uit het verleden als waaninnig bestempelen of niet. Als een